

بررسی عوامل مرتبط با انتخاب شغل در دانشجویان دندانپزشکی عمومی: تصمیم به انتخاب بین موقعیت آکادمیک یا طبابت در بخش خصوصی

شادی موسوی^{۱*}، شهرام معینی^{۲*}، مریم معینی^۳، سید محمد رضا داودی^۴

مقاله مروری

چکیده

مقدمه: بازار کار دندانپزشکی در ایران عمدتاً شامل فعالیت در بخش خصوصی و فعالیت آکادمیک است. ارتقا آموزش در حوزه دندانپزشکی نیازمند جذب دندانپزشکان در فعالیت های آکادمیک است. مطالعه حاضر به بررسی عوامل مرتبط با تصمیم دانشجویان دندانپزشکی عمومی برای انتخاب طبابت در بخش خصوصی یا فعالیت آکادمیک، همراه با طبابت در کلینیک های دانشگاهی، پس از اتمام دوره تحصیل پرداخته است.

روش بررسی: پژوهش حاضر یک پیمایش مقطعی بود. جامعه آماری، شامل دانشجویان دندانپزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان در سال ۱۴۰۰ و نمونه شامل ۳۰۱ دانشجو بود. متغیر وابسته انتخاب موقعیت شغلی و متغیرهای توضیحی سن، جنسیت، نوع دانشگاه، معدل، سال تحصیلی، تحصیلات و نوع شغل والدین بودند. ابزار جمع آوری داده پرسشنامه و از رگرسیون لجستیک برای تحلیل داده ها استفاده شد.

یافته ها: بیش از ۶۳ درصد از دانشجویان طبابت در بخش خصوصی را به فعالیت آکادمیک ترجیح دادند. احتمال انتخاب فعالیت آکادمیک در بین دانشجویان با معدل بالا و خوب نسبت به سایر دانشجویان بیشتر بود. سن، جنسیت، تحصیلات والدین، سنوات تحصیل در رشته دندانپزشکی، دانشگاه محل تحصیل ارتباط معناداری با تصمیم شغلی دانشجویان نداشتند.

نتیجه گیری: تصمیم برای طبابت در بخش خصوصی در بین گروه های مختلف دانشجویان دندانپزشکی عمومی همه گیر است. سیاست گذاری برای ایجاد انگیزه بیشتر برای فعالیت آکادمیک در دندانپزشکان جوان ضروری است.

واژه های کلیدی: انتخاب شغل، نظریه انتخاب عقلایی، بخش خصوصی، موقعیت آکادمیک، دندانپزشکی

پیام کلیدی: نسبت بالایی از دانشجویان دندانپزشکی عمومی، طبابت در بخش خصوصی را به موقعیت آکادمیک ترجیح دادند و دانشجویان با معدل بالاتر تمایل بیشتری برای انتخاب موقعیت های شغلی آکادمیک داشتند.

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۰/۱۰

پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۹/۲۸

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۷/۱۷

ارجاع: موسوی شادی؛ معینی شهرام؛ معینی مریم؛ داودی سید محمد رضا. بررسی عوامل مرتبط با انتخاب شغل در دانشجویان دندانپزشکی عمومی: تصمیم به انتخاب بین موقعیت آکادمیک یا طبابت در بخش خصوصی. مدیریت اطلاعات سلامت ۲۱: ۱۴۰۳ (۴): ۱۹۳-۱۹۹.

مقدمه

دندانپزشکان، بخش مهمی از منابع انسانی سلامت را تشکیل می دهند. بازار کار دندانپزشکی در ایران عمدتاً شامل فعالیت در بخش خصوصی (کار در مطب خصوصی و یا در کلینیک) و فعالیت آکادمیک (عضویت به عنوان هیات علمی دانشگاه و کار در مراکز دندانپزشکی دانشگاهی) است. اشتغال در دو بخش خصوصی و آکادمیک تفاوت هایی با یکدیگر دارند، به نظر می رسد مزیت های بیشتر کار در بخش خصوصی، استقبال از این بخش را بیشتر کرده است.

منابع انسانی یکی از عوامل کلیدی و موثر بر موفقیت سیستم های بهداشتی و همچنین رشد و توسعه کشورها می باشد. یکی از نگرانی ها و چالش هایی که سیاست گذاران کشورهای مختلف در ارتباط با نیروی انسانی با آن مواجه هستند، تخصیص و توزیع مناسب این بخش از منابع نظام سلامت است. طبق تعریف سازمان بهداشت جهانی مهم ترین اهداف نظام سلامت دسترسی عادلانه به خدمات بهداشتی و درمانی، پاسخگویی به انتظارات خدمت گیرندگان و ارتقای شاخص های سلامت می باشد. لذا، تخصیص مناسب نیروی انسانی در دستیابی به هر سه هدف نظام سلامت، نقش کلیدی دارد (۱). همچنین، بر طبق نظریه انتخاب عقلایی، تصمیمات عاملان اقتصادی در بازار های مختلف از جمله در بازار کار در جهت بیشینه سازی منفعت شخصی می باشد (۲). اشتغال یکی از مهم ترین جنبه های زندگی اجتماعی انسان است و علاوه بر فراهم کردن استقلال مالی، می تواند بر سلامت جسمی، روانی و اجتماعی افراد موثر باشد. بنابراین نگرش مثبت نسبت به کار می تواند بر کمیت و کیفیت ارایه خدمات بهداشتی توسط منابع انسانی سلامت تاثیر بگذارد (۳).

۱. دانشجوی دکتری، علوم اقتصادی، گروه اقتصاد، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران.
 ۲. استادیار، اقتصاد، گروه اقتصاد، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران
 ۳. دانشیار، اقتصاد سلامت، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
 ۴. دانشیار، گروه مدیریت، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران.
- نویسنده طرف مکاتبه:** شهرام معینی؛ استادیار، اقتصاد، گروه اقتصاد، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران
Email: sh.moeeni@ase.ui.ac.ir

براساس نتایج مطالعه‌ی عمرانی و همکاران (۲۰۲۱) که در شهر تهران انجام شد، میانگین امتیاز رضایت شغلی دندانپزشکان در بخش خصوصی برابر با ۷۰ درصد و در بخش دولتی برابر با ۶۶ درصد گزارش گردید. این تفاوت را می‌توان ناشی از عواملی همچون انعطاف‌پذیری در زمان کاری، سطح بالاتر درآمد و تعداد بیشتر بیماران مراجعه‌کننده در بخش خصوصی دانست. همچنین، دندانپزشکان شاغل در بخش دولتی، به دلیل درآمد ثابت، با انگیزه و رضایت شغلی پایین‌تری مواجه هستند (۴).

آینده آموزش دندانپزشکی، تا حد زیادی به وجود اساتیدی متعهد و متخصص در امر آموزش وابسته است که با کاهش با ارزش‌ترین منبع آموزش دندانپزشکی - هیئت علمی - به خطر می‌افتد، زیرا فارغ التحصیلان کمتری عضو هیئت علمی دانشگاه می‌شوند و یا اعضای هیئت علمی کمتری در دانشگاه باقی می‌مانند. حفظ و نگهداری اعضای هیئت علمی با تجربه، بهره‌وری آموزشی و پژوهشی را افزایش می‌دهد و منجر به کیفیت بالاتر خدمات دندانپزشکی در سطح جامعه و در نهایت بهبود وضعیت سلامتی دهان و دندان می‌شود با این وجود، ماندگاری دندانپزشکان در فعالیتهای آموزشی و پژوهشی دغدغه سیاست‌گذاران سلامت دهان و دندان در دنیا است (۵). به عنوان نمونه، گزارشی قدیمی از طرف انجمن آموزش دندانپزشکی آمریکا در سال ۲۰۰۷ نشان می‌دهد که تمایل به ترک مشاغل آکادمیک در بین اساتید دندانپزشکی این کشور از دو دهه قبل وجود داشته است. دلایل اصلی عدم استقبال دندانپزشکان از مشاغل آکادمیک در کشور آمریکا عمدتاً به دلیل مسایل مالی و تفاوت قابل توجه بین درآمد دانشگاهی و پتانسیل درآمد بخش خصوصی بوده است (۶). مطالعات مشابهی نشان داده‌اند اعضای هیئت علمی دندانپزشکی از بعضی از جنبه‌های مختلف موقعیت شغلی خود ناراضی بودند و احتمالاً دانشکده‌های دندانپزشکی موقعیت مناسبی برای جذب اعضای هیئت علمی فراهم نکردند (۷).

در ایران، اشتغال در بازار کار برای دندانپزشکان عمومی، مستلزم تعرفه عمومی است. لذا، بعضی از دانشجویان به جهت کسب درآمد بالاتر، امنیت شغلی بیشتر، پرستیژ، کار حرفه‌ای‌تر به دنبال اخذ تخصص هستند. برخی از دانشجویان پس از اتمام این دوره تخصص و گذراندن دوره تعهدات طرح پزشک در مناطق محروم، مشغول به فعالیت دندانپزشکی در کلینیک‌های دندانپزشکی یا مطب خصوصی می‌شوند (۸). در مقابل تعدادی از متخصصان دندانپزشکی، به جای گذراندن دوره طرح و با استفاده از قانون ضریب کا، عضو هیئت علمی دانشگاه می‌شوند. با توجه به اینکه درآمد بازار کار دندانپزشکی بیشتر از فعالیت در بخش آکادمیک است، تعداد قابل توجهی از آنها، بلافاصله پس از اتمام دوره طرح، از بخش آکادمیک خارج شده و به طبابت در بخش خصوصی می‌پردازند. به همین جهت، یک چالش مهم برای ارتقا آموزش دندانپزشکی در ایران، علاقمندی محدود دندانپزشکان جوان برای انتخاب موقعیت‌های شغلی آکادمیک است. بنابراین، یک سوال مهم در حوزه آموزش دندانپزشکی در ایران این است که دندانپزشکان جوان چگونه بین فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی در مقابل طبابت در بخش خصوصی اولویت بندی انجام می‌دهند. تعهد، انگیزه و مهارت نیروی کار بهداشت و درمان، ارتباط تنگاتنگی با عملکرد سیستم‌های بهداشت و درمان دارد.

بنابراین درک انگیزه‌ها و انتظارات متخصصان مراقبت‌های بهداشتی برای سیستم بهداشتی حیاتی است. هدف این مطالعه نشان دادن تمایل محدود اکثریت دانشجویان دندانپزشکی عمومی به جذب آکادمیک است. به همین جهت، مطالعه حاضر، به بررسی عوامل مرتبط با تصمیم به فعالیت دندانپزشکی در بخش آکادمیک یا طبابت در بخش خصوصی، در نمونه‌ای از دانشجویان دوره دندانپزشکی عمومی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشگاه آزاد خراسان پرداخته است.

روش بررسی

مطالعه حاضر، یک پیمایش مقطعی در شهر اصفهان بود. ابزار مطالعه یک پرسشنامه محقق ساخته بود که بر اساس دستورالعمل مطالعات انتخاب گسسته مبتنی بر طراحی تجربی تهیه شد. این پرسشنامه شامل دو قسمت بود سوالات دموگرافیک و مجموعه‌های انتخاب برای مدل DCE. در مطالعه‌ی حاضر از متغیرهای بخش دموگرافیک برای بررسی عوامل موثر بر انتخاب موقعیت شغلی استفاده شد. ابتدا ابزار طراحی شده با مراجعه به ۵ نفر از اساتید دندانپزشکی در رشته‌های دندان پزشکی اجتماعی، جامعه نگر و در رشته‌های بالینی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به روش کیفی مورد ارزیابی محتوا قرار گرفت. بر اساس نظرات اساتید دندانپزشکی، پرسشنامه اصلاح شد. سپس، پرسشنامه در اختیار نمونه‌ای شامل ۱۴ نفر دانشجوی دندانپزشکی عمومی و رزیدنت دندانپزشکی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان قرار گرفت تا از نظر روایی صوری به صورت کیفی مورد ارزیابی قرار گرفت و اصلاح شد. پرسشنامه شامل ۱۴ سوال دوگزینه‌ای، سه گزینه‌ای و چهار گزینه‌ای بود.

پرسشنامه برای تمامی دانشجویان واجد شرایط که قابل دسترسی بودند ارسال شد و نمونه‌گیری انجام نشد. دانشجویانی که تمایل به پاسخگویی نداشتند از مدل کنار گذاشته شدند. جامعه آماری پژوهش شامل دانشجویان سالهای اول تا ششم دندانپزشکی عمومی مشغول به تحصیل در دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشکده دندانپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی خراسان واقع در شهر اصفهان در سال ۱۴۰۰ بود. به دلیل شیوع بیماری کووید در زمان نمونه‌گیری، امکان دسترسی به بخش نسبتاً بالایی از دانشجویان محقق نشد و آنها از نمونه پژوهش کنارگذاشته شدند. همچنین دانشجویانی که در مرحله اعتبارسنجی ابزار مطالعه مشارکت داشتند، دانشجویانی که اعلام کردند قصد ادامه تحصیل در رشته تخصص را ندارند، و دانشجویانی که رضایت فردی برای تکمیل پرسشنامه‌ها را نداشتند، از نمونه پژوهش کنار گذاشته شدند. پرسشنامه‌ها به صورت آنلاین و حضوری تکمیل شد. پرسشنامه‌های آنلاین، در در شبکه‌های اجتماعی دانشگاهی در اختیار دانشجویان واجد شرایط قرار گرفت. پرسشنامه‌های پرینت شده هم با حضور در دانشکده‌های دندانپزشکی، در اختیار آن دسته از دانشجویان واجد شرایط قرار گرفت که بصورت آنلاین امکان دسترسی به آنها محقق نشد. نمونه‌گیری در پاییز ۱۴۰۰ صورت گرفت. در مجموع ۳۰۱ پرسشنامه تکمیل شد که شامل تعداد ۱۲۲ پرسشنامه حضوری و ۱۷۹ پرسشنامه آنلاین بود. از تمامی پاسخگویان در مطالعه رضایت‌نامه آگاهانه دریافت شد. جهت بررسی عوامل مرتبط با تصمیم به فعالیت دندانپزشکی در بخش دولتی یا خصوصی در

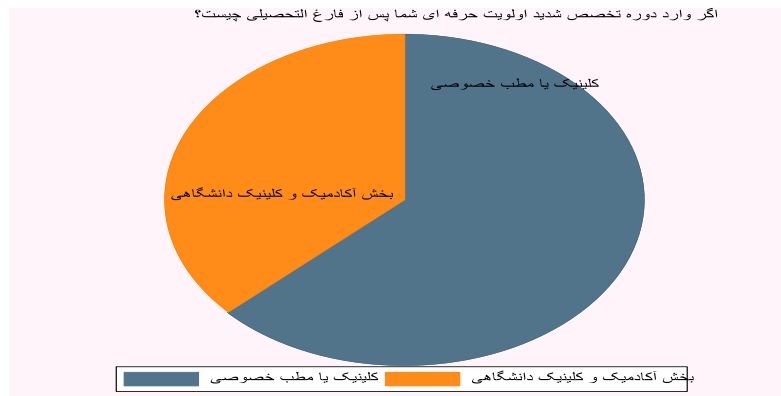
دانشجویان دندانپزشکی تحلیل داده ها بر اساس مدل سازی رگرسیون لاجیت انجام شد. متغیر وابسته انتخاب موقعی شغلی، یک متغیر دو وجهی بود. به صورت مرحله بندی شده چهار مدل برآزش شد. در این مدل انتخاب طبابت در موقعیت آکادمیک، به عنوان متغیر وابسته وارد مدل ها شد. متغیرهای توضیحی در مدل اول شامل ویژگی های فردی سن و جنسیت دانشجویان بود. در مدل دوم ویژگی شغلی و تحصیلی والدین اضافه شد. در مدل های سوم و چهارم نیز به ترتیب ویژگی های تحصیلی دانشجویان و تمایل آنها برای مهاجرت تحصیلی اضافه شدند. تحلیل داده ها با نرم افزار stata14 انجام گرفت.

یافته ها

جدول ۱: آمار توصیفی متغیرهای مدل

متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۱۳۲
	زن	۱۶۹
دانشگاه	دولتی	۲۰۴
	پرديس	۷۸
	آزاد	۱۹
	عالي	۴۰
به نظر خودتان معدلتان در کدام سطح قرار دارد؟	خیلی خوب	۱۰۳
	متوسط	۱۵۵
	نامناسب	۳
	سال اول تا چهارم	۱۱۸
سال تحصیلی	سال پنجم تا ششم	۱۸۳
	کمتري دبیرستان	۳۰
تحصیلات مادر	دبیرستان و دیپلم	۸۲
	دانشگاه	۱۸۹
	کمتري دبیرستان	۲۰
تحصیلات پدر	دبیرستان و دیپلم	۶۴
	دانشگاه	۲۱۷
	کمتري دبیرستان	۲۰
شغل مادر	پزشک یا دندان پزشک	۲۲
	خدمات سلامت	۲۵۹
	سایر	۸۶/۰۵
شغل پدر	پزشک یا دندان پزشک	۴۹
	خدمات سلامت	۵
	سایر	۲۴۷
در بستگان نزدیک پزشک یا دندان پزشک دارید؟	بله	۵۱
	خير	۲۵۰
میانگین سن		
۳۳/۴		
بیشترین فراوانی استان محل سکونت		
اصفهان	۲۴۹	۸۲/۷۲
بیشترین فراوانی شهر محل سکونت		
اصفهان	۲۲۶	۷۵/۰۸

ویژگی های دموگرافیک نمونه پژوهش در جدول شماره ۱، و نمودار شماره ۱ ارائه شده است. بیش از نیمی از دانشجویان این مطالعه زن و نسبت بالایی از آنها دانشجوی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بودند. بیشتر پاسخگویان از دانشجویان سال چهارم تا ششم دندانپزشکی بودند. بیش از نیمی از آنها معدل متوسط داشتند. اکثریت نسبتاً بالایی از دانشجویان ساکن استان اصفهان بودند. و تحصیلات پدر و مادر درصد بیشتر دانشجویان، تحصیلات دانشگاهی بود. همچنین، نتایج انتخاب شغلی دانشجویان دندانپزشکی در نمودار شماره ۱ جمع آوری شده است. بیش از ۶۳ درصد دانشجویان تمایل به اشتغال در مطب یا کلینیک خصوصی را داشتند.

نمودار شماره ۱: نتایج انتخاب شغلی آینده ی دانشجویان

بین دانشجویان با معدل خوب و عالی، به شکل معنی داری بالاتر از سایر دانشجویان بود. سن دانشجویان نیز می تواند در شانس انتخاب فعالیت در بخش آکادمیک موثر باشد. با افزایش سن تمایل به جذب در بخش آکادمیک کمتر شد. ولی سایر متغیرها در مدل معنادار نمی باشد.

نتایج مدل سازی های رگرسیون لاجیت در جدول شماره ۲ ارائه شده است. هیچ کدام از متغیرهای توضیحی به جز معدل و سن دانشجویان در سطح کمتر از ۵ درصد معنادار نبودند. با ثابت در نظر گرفتن سایر متغیرها، شانس انتخاب فعالیت دندانپزشکی در بخش آکادمیک در

جدول ۲: عوامل مرتبط با تصمیم به فعالیت دندانپزشکی در بخش آکادمیک یا طبابت در بخش خصوصی در دانشجویان دندانپزشکی

نام متغیر	مدل اول نسبت شانس (p value)	مدل دوم نسبت شانس (p value)	مدل سوم نسبت شانس (p value)	مدل چهارم نسبت شانس (p value)
سن	۱/۰۶*	۱/۰۷*	۱/۰۹*	۱/۰۹*
جنسیت	مرد (گروه مرجع)	—	—	—
	زن	۱/۱۵	۱/۱۳	۱/۱۱
تحصیلات والدین	حداقل یکی از والدین تحصیلات دانشگاهی ندارد (گروه مرجع)	—	—	—
	هر دو والد تحصیلات دانشگاهی داشته باشند	—	۱/۳۲	۱/۲۸
	والدین پزشک یا دندانپزشک نیستند	—	—	—
شغل والدین	حداقل یکی از والدین پزشک یا دندانپزشک باشد (گروه مرجع)	۱/۷۵	۱/۵۵	۱/۵۵
	دولتی (گروه مرجع)	—	—	—
دانشگاه محل تحصیل	پردیس	—	—	۰/۸۰
	آزاد	—	—	۱/۷۲
سال تحصیلی	سالهای ابتدایی (اول تا چهارم) (گروه مرجع)	—	—	—
	سالهای آخر (پنجم و ششم) متوسط و کمتر از متوسط (گروه مرجع)	—	—	۰/۸۸
معدل	خوب و عالی	—	—	—
	ندارد (گروه مرجع)	—	—	۲/۱۲***
آیا دانشجوی برنامه ای برای ادامه تحصیل در خارج از کشور دارد؟	دارد	—	—	۱/۰۵
	ندارد	—	—	—
> chi2 Prob	۰/۱۸۶۰	۰/۰۵۹۳	۰/۰۰۷۹	۰/۰۱۳۸
Pseudo R2	۰/۰۰۸۵	۰/۰۲۲۹	۰/۰۵۲۳	۰/۰۵۲۴

بحث

نتایج این مطالعه نشان داد، عمده ویژگی‌های فردی و تحصیلی دانشجویان، شغل، تحصیلات والدین، برنامه ادامه تحصیل در خارج از کشور ارتباط معناداری با تصمیم آنها برای انتخاب بین فعالیت در بخش آکادمیک یا طبابت در بخش خصوصی ندارد و متغیرهای آن معنادار نبودند که نشان داد بخش زیادی از دانشجویان ترجیح دادند در آینده در بخش خصوصی به فعالیت دندانپزشکی بپردازند. علت این موضوع را می‌توان ناشی از عواملی همچون انعطاف‌پذیری در زمان کاری، سطح بالاتر درآمد و تعداد بیشتر بیماران مراجعه کننده در بخش خصوصی دانست. همچنین، دندانپزشکان شاغل در بخش آکادمیک، به دلیل درآمد ثابت، با انگیزه و رضایت شغلی پایین‌تری مواجه هستند (۴). بنابراین، به نظر می‌رسد تصمیم برای طبابت در بخش خصوصی در بین دانشجویان دندانپزشکی عمومی با ویژگی‌های مختلف همه گیر شده است. با این وجود، یک یافته مهم بدست آمده نشان داد که دانشجویان دندانپزشکی با وضعیت تحصیلی بهتر یا به عبارت دیگر دانشجویانی که معدل بالاتری داشتند، علاقمندی بیشتری به مشاغل آکادمیک داشتند.

نتایج پژوهش‌های موجود در داخل و خارج از ایران، نتایج بدست آمده از پژوهش حاضر را تایید می‌کنند. به عنوان نمونه، نتایج مطالعه‌ای که توسط عمرانی و همکاران در تهران انجام شد، نشان داد دندانپزشکان فعال در مراکز دولتی، در مقایسه با همکاران خود در بخش خصوصی، از رضایت شغلی پایین‌تری برخوردارند. این اختلاف ممکن است ناشی از عواملی نظیر حجم کار بالا، سطح درآمد پایین‌تر و میزان استرس بیشتر در محیط‌های دولتی بود (۴). یافته‌های پژوه Singh و همکاران در ایالت مازندران هند نشان داد، بخش قابل‌توجهی از دندانپزشکان تمایل داشتند فعالیت حرفه‌ای خود را در بخش خصوصی ادامه دهند (۹). Hatipoglu مطالعه‌ای در ترکیه بر دانشجویان دندانپزشکی سال چهارم و پنجم انجام دادند. نتایج این پژوهش نشان داد، کلینیک‌های خصوصی رایج‌ترین انتخاب شغلی در میان دانشجویان بودند. به‌طور خاص، دانشجویان مرد و کسانی که در دانشگاه‌های دولتی تحصیل می‌کردند، تمایل بیشتری به اشتغال در بخش خصوصی داشتند؛ در حالی که دانشجویان زن و افرادی که در دانشگاه‌های خصوصی آموزش دیده بودند، شغل‌های آکادمیک را ترجیح می‌دادند (۱۰). البته مطالعاتی هم با نتایج متفاوت وجود دارد. به عنوان نمونه، Fita و همکاران در مطالعه‌ای، با نظرسنجی از ۶۳۷ دانشجو در دانشکده‌های دندانپزشکی دولتی و خصوصی در عربستان نشان دادند، اکثریت دانشجویان تاسیس یک مطب و پیدا کردن شغل در یک کلینیک خصوصی در عربستان سعودی را دشوار می‌دانستند. همچنین بخشی از دانشجویان معتقد بودند کارفرمایان کلینیک‌های دندانپزشکی خصوصی حقوق و مزایای جانبی مناسبی به دندانپزشکان ارائه نمی‌دهند. این در حالی است که مشاغل دولتی در عربستان سعودی، حقوق بالا، فرصت‌هایی برای آموزش تخصصی و مزایای بازنشستگی دارا می‌باشد (۱۱). Alrashdan. و همکاران مطالعه‌ای در بین دانشجویان دندانپزشکی سال پنجم دانشگاه علوم و فنون اردن انجام دادند. دانشجویان با ملیت‌های مختلف اردن، مالزی، کشورهای خلیج فارس (عربستان سعودی، بحرین، کویت و قطر)، سوریه، عراق، فلسطین، و یمن

وارد مطالعه شدند. نتایج نشان داد تفاوت‌های موجود در برنامه‌ریزی شغلی میان دانشجویان ملیت‌های مختلف تا حدودی به شرایط اجتماعی اقتصادی و سیاست‌گذاری نظام سلامت کشورهای مبدأ آنان بازمی‌گردد. دانشجویان کشورهای خلیج فارس (عربستان سعودی، بحرین، کویت و قطر) و مالزی دارای سیستم‌های اقتصادی نسبتاً پایداری بودند. این کشورها توانایی بیشتری در ایجاد شغل‌های دولتی و ارائه ثبات مالی برای منابع انسانی خود بودند (۱۲). بخش خصوصی در مالزی پادشاهی مالی بالاتری برای دندانپزشکان داشت، اما بیشتر دانشجویان این کشور ترجیح می‌دادند در بخش دولتی مشغول به کار شوند، زیرا مزایای دیگری نظیر بورس‌های تحصیلی برای آموزش‌های تکمیلی نیز در اختیار آنان قرار می‌گرفت (۱۳). در مقابل، در کشورهایی که دچار بی‌ثباتی اجتماعی و اقتصادی بودند نظیر عراق، سوریه، فلسطین و اردن کار در بخش خصوصی می‌تواند گزینه مناسب‌تری باشد (۱۲). مطالعات مشابه در ایران نیز نشان داد بیشتر دانشجویان دندانپزشکی تمایل به کار در بخش خصوصی داشتند (۱۴). Yan X در مطالعه‌ای مقایسه‌ای میان دانشجویان دندانپزشکی در چین و ژاپن، نشان دادند نگرش این دو گروه نسبت به آینده شغلی با یکدیگر تفاوت‌های معناداری دارد. در چین کارهای تحقیقاتی از اهمیت زیادی برخوردار است و به‌طور فزاینده‌ای، دانشجویان چینی آینده شغلی خود را به عنوان محقق انتخاب کرده‌اند ولی هیچ‌یک از دانشجویان چینی یا ژاپنی علاقه‌ای به اشتغال به تدریس در بخش آکادمیک نشان ندادند. در زمینه انتخاب محل کار، اکثر دانشجویان چینی تمایل دارند در بیمارستان‌های دولتی فعالیت کنند، حال آنکه دانشجویان ژاپنی بیشتر بخش خصوصی را ترجیح می‌دهند. در چین، اشتغال در بیمارستان‌های دولتی به‌دلیل برخورداری از امنیت شغلی، که ریشه در باورهای سنتی چین دارد، همچنان مطلوب تلقی می‌شود. حتی اگر با مزایای مالی اندکی همراه باشد (۱۵). بنابراین به نظر می‌رسد تصمیم به طبابت در بین گروه‌های مختلف دانشجویان دندانپزشکی عمومی به شرایط و موقعیت کشور مبدأ می‌تواند وابسته باشد.

نتیجه‌گیری

در مطالعه حاضر تصمیم برای طبابت در بخش خصوصی در بین گروه‌های مختلف دانشجویان دندانپزشکی عمومی تقریباً همه‌گیر است و دانشجویان دندانپزشکی علاقمندی محدودی به انتخاب مشاغل آموزشی و پژوهشی دندانپزشکی دارند. سیاست‌گذاری مناسب برای ایجاد انگیزه بیشتر برای فعالیت آکادمیک در دندانپزشکان جوان ضروری است. با توجه به آنکه دانشجویانی که از لحاظ تحصیلی موفق‌تر بودند علاقمندی بیشتری به مشاغل آکادمیک داشتند، چنانچه سیاست‌های انگیزشی، متمرکز بر دانشجویان با وضعیت تحصیلی بهتر باشد، می‌تواند به جذب دانشجویان برتر دندانپزشکی به سمت مشاغل آکادمیک کمک موثری نماید.

مطالعه حاضر در نمونه‌ای از دانشجویان دوره دندانپزشکی عمومی در دو دانشکده دندانپزشکی در شهر اصفهان انجام شده است. ترجیحات دانشجویان دندانپزشکی در سایر دانشکده‌های دندانپزشکی کشور می‌تواند متفاوت باشد. همچنین، این ترجیحات ممکن است در بین دانشجویان دوره تخصص یا فارغ

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل بخشی از پایان نامه مقطع (دکترای تخصصی)، با عنوان تحلیل اقتصادی ترجیحات دانشجویان دندان پزشکی برای انتخاب تخصص های دندان پزشکی: کاربرد مدل آزمون انتخاب گسسته، مصوب دانشگاه آزاد اسلامی، واحد دهقان گروه مدیریت و اقتصاد در سال ۱۳۹۹ با کد ۱۸۳۴۸۱۲۸۸۰۴۴۲۶۷۱۳۹۸۱۷۱۱۹۰ است. همچنین این پژوهش با کد اخلاق به شماره IR. IAU. DEHAGHAN. REC. 1399. 008 اخذ شده از کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان انجام شده است.

تضاد منافع

در انجام پژوهش حاضر، نویسندگان هیچ گونه تضاد منافی نداشتند.

التحصیلان دوره های عمومی و تخصصی دندان پزشکی الگوی متفاوتی داشته باشد. بنابراین پیشنهاد می شود مطالعات تکمیلی برای بررسی ترجیحات شغلی دانشجویان دندان پزشکی در سایر دانشکده های دندان پزشکی ایران، و در بین دانشجویان دوره های تخصصی دندان پزشکی و فارغ التحصیلان جوان دندان پزشکی انجام شود.

پیشنهادهای

با توجه به آنکه تصمیمات شغلی در طول زمان و در دوره های مختلف تحصیلی شغلی می تواند تغییر کند، پیشنهاد می شود مطالعات بعدی به بررسی این موضوع در بین دانشجویان دوره تخصص دندان پزشکی یا فارغ التحصیلان دوره های مختلف دندان پزشکی بپردازد. پیشنهاد می شود در مطالعات سنجش انتظارات آینده شغلی و نگرش پیرامون مولفه های مرتبط با شغل در آینده مورد سنجش قرار گیرد.

References

1. hasanpuor M, ghorbanizadeh S, Piri zA, mohammadi R, NouraeiMotlagh S. Survey of the Status and Distribution Trend of Dentists in Lorestan Province 2011-2019. Journal of healthcare management. 2021;2(12):57-69. <http://sanad.iau.ir/fa/Article/806130> [In Persian]
2. Shrestha RM, Shrestha S, Sapkota VP. Evaluation of job preference of prospective dentists using discrete choice experiment. Economic Journal of Development Issues. 2015:100-19.
3. Razak NA, Ma'amor H, Hassan N. Measuring reliability and validity instruments of work environment towards quality work life. Procedia Economics and Finance. 2016 Jan 1;37:520-8. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.01.1136>.
4. Emrani R, Sargeran K, Shamshiri AR, Hessari H. Job satisfaction among dentists according to workplace in Tehran. Frontiers in Dentistry. 2021;18:11. doi:10.18502/fid.v18i11.6136. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9355885/>[In Persian]
5. Sabato E, DeCastro JE, Fenesy K. An innovative, comprehensive faculty recruitment and development program at one US dental school: early results. Journal of dental education. 2017;81(6):649-57.Doi.org/10.21815/JDE.016.029
6. Trotman CA, Haden NK, Hendricson W. Does the dental school work environment promote successful academic careers?. Journal of dental education. 2007 Jun;71(6):713-25. <https://doi.org/10.1002/j.0022-0337.2007.71.6.tb04329.x>
7. Trower CA. Making academic dentistry more attractive to new teacher-scholars. Journal of dental education. 2007 May;71(5):601-5.<https://doi.org/10.1002/j.0022-0337.2007.71.5.tb04317.x>
8. Kapoor S, Puranik MP, Uma S. Factors influencing dental professional career in India: An exploratory survey. Journal of Indian Association of Public Health Dentistry. 2014;12(2):113- 118 DOI: 10.4103/2319-5932.140278
9. Singh SS, Hebbale M, Modak R, Mahapatra S, Halli R, Gavali N. Millennial dental education: Insight into dentistry from the perception of interns. NeuroQuantology. 2022;20(8):4208-16. Doi:10.14704/nq.2022.20.8.NQ44455.
10. Hatipoglu O. Factors that affect the career and speciality preferences of dentistry students in Turkey. J Clin Diagn Res. 2019;13(6):6-11.DOI: 10.7860/JCDR/2019/41282.12934
11. Fita S, Alshuraim F, Almulhim A, AlHumaid J, Alhareky M, Nazir M. Possible future career challenges and associated factors among dental students and interns. International Journal of Dentistry. 2020;2020(1):9730125. Doi.org/10.1155/2020/9730125
12. Alrashdan MS, Alazzam M, Alkhader M, Phillips C. Career perspectives of senior dental students from different backgrounds at a single Middle Eastern institution. BMC medical education. 2018 Dec;18:1-9.<https://doi.org/10.1186/s12909-018-1386-9>
13. Musa MFC, Bernabé E, Gallagher JE. Career expectations and influences among dental students in Malaysia. International dental journal. 2016;66(4):229-36. <https://doi.org/10.1111/idj.12224>
14. Baharvand M, Moghaddam EJ, Pouretmad H, Alavi K. Attitudes of Iranian dental students toward their future careers: an exploratory study. Journal of dental education. 2011 Nov;75(11):1489-95.<https://doi.org/10.1002/j.0022-0337.2011.75.11.tb05207.x>
15. Yan X ZX, Jinno Y, Tachibana K, Gao J, Koyano K, Ai H, Shen Y. Career choice and future design of dental students in China and Japan. Int Dent J. 2014 Apr;64(2):68-75. Doi: 10.1111/idj.12064.

Correlates of Job Choice in Dentistry Students: Decision to Choose between Academic Position or Practicing in the Private Sector

Shadi Mosavi¹; Shahram Moeeni²; Maryam Moeeni³; Sayyed Mohammad Reza Davoodi⁴

Review Article

Abstract

Introduction: The market of dentistry in Iran mainly consists of academic activities or practicing in the private sector. Promotion of dentistry education requires attracting dentists to academic activities. The present study investigated the factors related to the decision of general dentistry students to choose practice in the public or private sector.

Methods: This was a cross-sectional survey. The population included general dentistry students affiliated with Isfahan University of Medical Sciences and Khorasgan Islamic Azad University in 2021, and the sample included 301 students. The dependent variable was job position choice, and the explanatory variables included age, gender, type of university, education level, and parents' occupation. Data was collected via a self-completion questionnaire, and analyzed using Logit regression. Significance level was 0.05.

Results: More than 63% of students preferred to practice in private sector. The probability of choosing public practice and academic positions among dentistry students with good grades was higher compared to other students. Age, gender, parents' education, years of study in the field of dentistry, and university of study had no significant relationship with students' career decision.

Conclusion: The decision to practice in the private sector is widespread among different groups of general dentistry students. Policy making is necessary to motivate young dentists to choose public practice and academic position.

Keywords: Job choice; Rational choice theory; Private sector; Academic position; Dentistry

Received: 8 Oct; 2024

Accepted: 18 Dec; 2024

Published: 30 Dec; 2024

Citation: Mosavi SH; Moeeni SH; Moeeni M; Davoodi SMR. **Correlates of Job Choice in Dentistry Students: Decision to Choose between Academic Position or Practicing in the Private Sector.** Health Inf Manage 2024; 21(3): 193-199.

Article resulted from a PhD thesis No 1834812880442671398171190, approved by Islamic Azad University, Dehaghan Branch.

1. PhD Student, Economics, Department of Economics, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran

2. Assistant professor, Department of Economics, University of Isfahan, Isfahan, Iran

3. Associate Professor, Social Determinants of Health Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

4. Associate Professor, Department of Management, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran

Corresponding Author: Shahram Moeeni; Assistant professor, Department of Economics, University of Isfahan, Isfahan, Iran. Email: sh.moeeni@ase.ui.ac.ir